

Dendrobium Avril's Gold

Vào khoảng 1995-1996 trong cuộc triển lãm quốc tế Fascination of Orchid International Show tại thương xá South Coast Plaza, gian hàng Four Season Orchid có bán chừng 10-15 chậu lan Úc.

Hồi đó người Việt ít chơi lan Úc, chỉ có chị Bích và chị Ngát ở Lake Forest là nhiều hơn cả, mỗi người có vài trăm cây vì loại này dễ trồng, hoa đẹp và thơm nhất là lại sinh sản mau lẹ. Các vườn lan Orchid Park tại Oxnard, Cal Orchids, Santa Barbara Estates, George Kenner & Son ở San Diego và Paul Brecht tại Costa Mesa đều có bán các giống lan này, nhưng ngày nay Orchid Park, Paul Brecht đã đóng cửa, George Kenner đã qua đời và lan Úc cũng không còn có giá như những năm về trước vì gần như ai cũng có.

Den. Star of Riverdance

Chậu lan của Four Season chỉ có 3-4 nhánh, thân cao chừng 30 phân mang theo tấm thẻ của vườn lan Orchid Zone của Terry Root, tại Salinas gần San Jose, nơi chuyên bán buôn về lan hải. Trên tấm thẻ này ghi: Den. speciosum Atherton x Den. Star of Riverdance. Khi đó các chậu toàn là nụ, chỉ có một chậu với một bông duy nhất khá lớn màu vàng lưỡi đỏ giá bán \$70, nhưng vì là khách hàng quen biết nên bà Shirley Tam, chủ nhân bớt cho \$10.

Trước đó một người bạn, Phạm Hải Nam cũng cho một cây có tên như vậy nhưng hoa nhỏ hơn nhiều và màu cũng nhạt hơn. Một tuần sau tôi dẫn anh Phạm Thăng Bình lên vườn lan Four Season ở tận San Gabriel, giá đã

lên tới \$120. Sau khi kỳ kèo, giá bán đặc biệt xuống còn \$90 và chỉ vài ngày sau không còn một cây nào.

Cuối tháng 8 năm 2005, theo chân vợ chồng Tom Biggart và Charley Fouquette ở San Diego sang thăm Úc châu. Tại Sidney tháng 9 là vào mùa Xuân nên lan nở tung bừng, khi đi qua vùng Atherton Tablelands từ thác Tully Falls đến phía bắc của Mareeba, tôi sực nhớ đến cây lan Den. speciosum Atherton và Den. Star of Riverdance nên hỏi tiền sĩ Geoff Stocker một thảo mộc gia chuyên về những giống Dendrobium và nhà trồng lan Úc danh tiếng Ross Harvey về cây lan này nhưng không ai có. Ngay cả Brian & Phena Gerhard chủ nhân vườn lan Down Under Native Orchids tại Wamberal cũng không còn, dù rằng họ chính là người lai giống ra cây lan đó. Brian cho biết anh bán cho Orchid Zone những chai lan con (flask). Khi vài cây còn lại ra hoa, vợ chồng Gerhard đặt tên là Den. Avril's Gold và cũng không cầu chứng. Brian còn cho

biết thêm vì cây cha và cây mẹ đều là 4 N, cho nên tuy không nhiều hoa nhưng cây Den. Avril's Gold hoa to và đẹp hơn các cây cùng giống. Sau đó cây Den. speciosum Atherton 4 N tuyệt giống và cây Den. Avril's Gold trở nên rất hiếm không thể tìm ra được dù rằng ở tại Úc châu.

Năm 2006, trong cuộc triển lãm Fascination of Orchid International Show tại Orange County Fairground & Exposition Center, Costa Mesa, anh Phạm Thăng Bình mang cây Den. Avril's Gold dự giải đã đoạt 2 giải: nhất và giải ưu hạng trong ngày hội. Nhiều người trầm trồ khen ngợi cây lan với màu vàng sẫm với chiếc lưỡi chấm tím đỏ. Một người Việt hỏi:

“Thưa bác! Cây này có bán hay không? Nếu bán cháu sẵn lòng mua với giá \$4000.”

Tôi liền cho anh ta số điện thoại của chủ nhân, nhưng sau đó biết là chuyện nỏ cho vui. Cũng có tin đồn trong giới chơi lan người Việt là chủ nhân nhà hàng Capitol Seafood Restaurant tại Westminster và Magnolia mua một chậu Den. Avril's Gold với giá \$8000. Nhiều người cũng nhận là mình có cây Den. Avril's Gold nhưng cây của họ cánh hoa không vàng tuyền mà lại lấm chấm đỏ

mà người chơi sành điệu thường gọi theo nhà văn Kim Dung là “Cầu Táp Chủng”.

Cũng vào năm đó khi tới thăm vườn lan Sunset Valley tại Vista, chúng tôi thấy có một cây, nhưng chủ nhân Fred Clark không bán và cho biết rằng sẵn lòng mua lại một cây với giá tối thiểu \$1,000. Nên biết rằng Fred Clark là một nhà lai giống hoa lan nổi tiếng tại Hoa Kỳ và đã lai được giống lan đen tuyền: **Fredclarkara After Dark ‘SVO Black Pearl’ FCC/AOS** (Morm. Painted Desert ‘Sunset Valley Orchids’ HCC/AOS x Ctsm. Donna Wise ‘Kathleen’ AM/AOS).

Tôi không biết rõ cây lan của tôi trị giá bao nhiêu. Nhưng dù rằng có ai trả cao đến mấy cũng không khi nào bán đi và cây lan Úc màu vàng, lưỡi đỏ tôi có thiếu gì.

Sở dĩ tôi yêu mến cây lan Den Avril's Gold bởi vì cây lan này có một điểm giống tôi: tuy xa quê hương thân yêu nhưng vẫn còn nhớ đến nguồn gốc cũ. Các cây lan Úc khác, khi hội nhập vào xã hội Hoa Kỳ đã thuần hóa với môi trường sinh sống mới, tất cả đều nở hoa vào tháng 2, tháng 3, mùa Xuân tại Hoa Kỳ.

Riêng cây Den. Avril's Gold của tôi năm nào cũng vậy, cứ vào vào tháng 8, tháng 9 khi trời se lạnh như nhắc nhở nó đến mùa Xuân của nước Úc xa xôi. Lan bắt đầu ra nụ và lần lượt nở từng dò một cho đến tháng 12 mới hết.

Tôi chẳng hiểu nó và tôi ai sẽ sống còn trên quê hương mới này lâu hơn? Tôi đặt tên nó là “**Cây lan nhớ cội**”.

Placentia 11-2008